

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н.  
КАРАЗІНА  
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій**

**Пояснювальна записка**

до кваліфікаційної роботи

на тему

**“КРОСКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ:  
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ”**

Виконала: студентка 4 курсу групи ЗСМК-42  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
спеціальності 061 Журналістика

Макаренко О. М.

Керівник: доцент кафедри прикладної  
соціології та соціальних комунікацій

Волянська О. В.

Харків – 2024

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	5
1.1. Визначення та історичний розвиток військової журналістики.....	5
1.2. Основні функції та завдання військової журналістики.....	9
1.3. Етичні стандарти та професійні норми у військовій журналістиці.....	13
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	18
РОЗДІЛ 2. КРОСКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	
20	
2.1. Методологічні підходи до кроскультурного аналізу.....	20
2.2. Висвітлення військових конфліктів у західних медіа та особливості військової журналістики у країнах Сходу: порівняльний аналіз.....	23
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	26
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КРОСКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	29
3.1. Методи та джерела емпіричного дослідження. Аналіз журналістських матеріалів з різних країн.....	29
3.2. Вплив культурних факторів на військову журналістику.....	34
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	37
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42

## ВСТУП

Військова журналістика завжди займала особливе місце в медіапросторі, виступаючи посередником між військовими подіями та громадськістю. Її основне завдання – інформування суспільства про хід військових конфліктів, забезпечення об'єктивного та всебічного висвітлення подій на фронті, а також підтримка морального духу населення. Водночас, військова журналістика виконує функцію протидії дезінформації та пропаганді, які часто супроводжують військові конфлікти.

Кроскультурні особливості військової журналістики виявляються в підходах до висвітлення подій, етиці, мові повідомлень та впливі на аудиторію. Різні країни мають свої традиції, норми та практики у військовій журналістиці, що відображаються у специфічних особливостях роботи журналістів у зонах конфліктів.

Актуальність даного дослідження обумовлена зростаючим значенням військової журналістики в сучасному світі, де конфлікти стають все більш глобальними і висвітлюються з різних точок зору. За даними Комітету захисту журналістів (CPJ), лише за 2022 рік загинуло понад 40 журналістів під час виконання своїх професійних обов'язків у зонах конфліктів. Війна в Україні, яка розпочалася у 2014 році і переросла у повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році, є яскравим прикладом важливості військової журналістики. Українські та міжнародні журналісти, ризикуючи життям, продовжують висвітлювати події на сході України, надаючи світовій спільноті об'єктивну інформацію про хід бойових дій, гуманітарні кризи та воєнні злочини. Статистичні дані свідчать, що лише за перші шість місяців 2022 року понад 10 журналістів було вбито в Україні, а понад 20 – поранено.

Вивчення кроскультурних аспектів військової журналістики дозволяє зрозуміти, як національні традиції та культура впливають на подачу інформації, що є важливим для забезпечення об'єктивності та неупередженості в медіа.

Мета цієї дипломної роботи полягає у проведенні порівняльного аналізу кроскультурних особливостей військової журналістики в різних країнах. Дослідження зосереджене на виявленні основних відмінностей та спільних рис у підходах до висвітлення військових конфліктів, а також на аналізі впливу культурних факторів на роботу журналістів.

У завдання роботи входить: аналіз теоретичних підходів до вивчення військової журналістики, виявлення кроскультурних відмінностей у висвітленні військових конфліктів, дослідження етичних та професійних стандартів військової журналістики в різних країнах, аналіз впливу культурних факторів на формування громадської думки щодо військових конфліктів.

Предметом даного дослідження є кроскультурні особливості військової журналістики. Це включає в себе аналіз методів та підходів до висвітлення військових конфліктів, етичних та професійних стандартів журналістів, а також впливу культурних факторів на подачу інформації про військові дії.

Об'єктом дослідження є військова журналістика в контексті різних культур. Це включає в себе журналістські матеріали, репортажі, інтерв'ю, аналітичні статті та інші медіа-ресурси, що висвітлюють військові конфлікти в різних країнах. Об'єктом дослідження також є журналісти, які працюють у зонах конфліктів, та їхні методи роботи у різних культурних середовищах.

## **РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ**

### **1.1. Визначення та історичний розвиток військової журналістики**

Військова журналістика є спеціалізованою галуззю журналістики, яка займається збором, аналізом та подачею інформації про військові конфлікти, операції та події, що мають військовий характер. Вона виконує критичну функцію у сучасному суспільстві, забезпечуючи громадськість достовірною та об'єктивною інформацією про військові події. Військова журналістика охоплює широкий спектр діяльності, включаючи репортажі з місць бойових дій, інтерв'ю з військовослужбовцями, аналіз військових стратегій та політик, а також висвітлення гуманітарних аспектів військових конфліктів.

Історія військової журналістики сягає своїми коренями давніх часів, коли перші згадки про війни з'являлися в літописах та хроніках. Проте, як окрема професія, військова журналістика почала формуватися у 19 столітті. Зокрема, під час Кримської війни (1853-1856), коли британський журналіст Вільям Говард Рассел з газети "The Times" став одним з перших кореспондентів, які висвітлювали події безпосередньо з місця бойових дій. Його репортажі мали значний вплив на громадську думку у Великій Британії, підкреслюючи важливість незалежного та неупередженого висвітлення військових конфліктів.

Подальший розвиток військової журналістики відбувався протягом Першої світової війни, коли репортери почали працювати у тісному співробітництві з військовими структурами. Це період характеризувався високим рівнем цензури, що обмежувало можливості журналістів для об'єктивного висвітлення подій. Проте, досвід тієї епохи заклав основи для розвитку методів та етичних стандартів військової журналістики.

Друга світова війна стала наступним етапом еволюції військової журналістики. У цей період технологічні досягнення, такі як радіо та кінохроніка, дозволили журналістам передавати інформацію швидше і більш візуально. Військові кореспонденти стали важливими фігурами, забезпечуючи громадськість інформацією про події на фронті. Репортажі таких відомих журналістів, як Ерні Пайл і Едвард Р. Мерроу, стали класичними прикладами військової журналістики, відзначаючи її важливу роль у формуванні громадської думки.

Після Другої світової війни військова журналістика продовжувала розвиватися, особливо під час конфліктів у В'єтнамі, Іраку, Афганістані та Сирії. Війна у В'єтнамі стала першим конфліктом, який висвітлювався у режимі реального часу за допомогою телебачення. Це призвело до значного впливу військової журналістики на суспільну думку і політичні рішення, демонструючи її потужність як інструменту впливу.

Під час війни в Іраку (2003-2011) військові кореспонденти продовжували працювати в умовах високого ризику, висвітлюючи складні ситуації на фронті. Репортажі таких медіа, як CNN, BBC та Al Jazeera, забезпечували оперативну інформацію про хід військових дій, гуманітарні кризи та політичні зміни в регіоні. Аналогічно, під час конфлікту в Афганістані (2001-2021) журналісти зіткнулися з викликами, пов'язаними з доступом до інформації, безпекою та етикою висвітлення подій. Війна в Сирії, що почалася у 2011 році, стала ще одним прикладом важливості військової журналістики, коли журналісти працювали у надзвичайно небезпечних умовах, щоб надати світові правдиву інформацію про конфлікт.

Стосовно сучасної військової журналістики, то вона зазнала трансформацій завдяки розвитку цифрових технологій та інтернету.

Технологічні досягнення, такі як соціальні медіа, дрони, віртуальна реальність та штучний інтелект, суттєво вплинули на методи збору та передачі інформації.

Соціальні медіа стали важливим інструментом для військових журналістів, забезпечуючи оперативний обмін інформацією та можливість прямої взаємодії з аудиторією. Платформи, такі як Twitter, Facebook та YouTube, дозволяють журналістам швидко повідомляти про події, публікувати фото та відео з місця подій, а також отримувати зворотний зв'язок від читачів. Наприклад, під час війни в Україні багато журналістів використовують соціальні медіа для оперативного висвітлення подій, надання ексклюзивних матеріалів та коментарів.

Дрони стали ще одним важливим інструментом для військових журналістів. Вони дозволяють отримувати високоякісні аерофотознімки та відеоматеріали з місць бойових дій, забезпечуючи безпеку журналістів та надаючи унікальні перспективи подій. Використання дронів під час висвітлення конфліктів у Сирії, Іраку та Україні стало поширеною практикою, що значно покращило якість журналістських матеріалів.

Віртуальна реальність (VR) також відкриває нові можливості для військової журналістики. Технологія VR дозволяє створювати інтерактивні репортажі, що занурюють глядачів у події, роблячи їх більш реалістичними та емоційно насиченими. Наприклад, проекти VR, створені для висвітлення війни в Сирії, дозволяють глядачам відчувати атмосферу конфлікту та побачити події очима місцевих жителів.

Таким чином, розвиток нових технологій значно вплинув на військову журналістику, покращивши методи збору та передачі інформації, забезпечивши безпеку журналістів та надавши нові можливості для

взаємодії з аудиторією. Це підкреслює важливість постійного навчання та адаптації до нових технологій для військових журналістів, щоб вони могли ефективно виконувати свої професійні обов'язки в умовах сучасних конфліктів.

## 1.2. Основні функції та завдання військової журналістики

Військова журналістика займає важливе місце в сучасному медіапросторі, виконуючи ряд ключових функцій та завдань, які забезпечують громадськість достовірною та всебічною інформацією про військові конфлікти та події. Її значення особливо зростає в умовах активних бойових дій, коли потреба в об'єктивній інформації стає надзвичайно важливою для суспільства.

Однією з основних функцій військової журналістики є інформаційна функція. Журналісти, які працюють у зоні бойових дій, збирають, аналізують і передають інформацію про події, що відбуваються на фронті. Вони забезпечують громадськість оперативними даними про хід бойових дій, тактичні маневри, втрати з обох сторін та інші важливі аспекти конфлікту. Ця інформація часто є першоджерелом для аналітиків, політиків та громадськості, дозволяючи їм отримувати реальну картину подій.

Важливою функцією військової журналістики є освітня функція. Військові кореспонденти не лише передають факти, але й пояснюють контекст подій, історичні передумови конфліктів, стратегічні цілі воюючих сторін та інші складні аспекти війни. Це допомагає аудиторії краще розуміти природу військових конфліктів і їхні наслідки для різних країн та регіонів. Освітня функція також включає роз'яснення гуманітарних аспектів війни, таких як вплив на цивільне населення, біженців, економічні та соціальні наслідки.

Крім того, військова журналістика виконує функцію протидії дезінформації та пропаганді. У сучасних військових конфліктах інформаційна війна стає невід'ємною частиною стратегії, і військові журналісти відіграють критичну роль у викритті фейкових новин, дезінформації та пропагандистських матеріалів. Вони проводять ретельну

перевірку фактів, аналізують джерела інформації та викривають маніпулятивні спроби впливу на громадську думку. Це допомагає зберігати високий рівень довіри до медіа та забезпечує громадськість правдивою інформацією.

Етична функція військової журналістики полягає у дотриманні високих стандартів журналістської етики під час висвітлення військових конфліктів. Журналісти повинні бути неупередженими, об'єктивними і відповідальними за кожне своє слово. Вони зобов'язані поважати права людини, уникати сенсаціоналізму та не допустити розповсюдження матеріалів, які можуть зашкодити військовим операціям або поставити під загрозу життя людей. Важливим аспектом етичної функції є також захист конфіденційних джерел інформації, особливо у випадках, коли розголошення інформації може призвести до негативних наслідків для цих осіб.

Підтримка морального духу населення та військовослужбовців є ще однією важливою функцією військової журналістики. Позитивні новини про успіхи на фронті, історії героїзму та самопожертви військових, а також підтримка сімей військовослужбовців сприяють зміцненню морального духу та патріотизму серед населення. Ця функція особливо важлива в умовах тривалих та виснажливих конфліктів, коли підтримка морального духу стає критичною для загального настрою суспільства.

Військова журналістика також виконує функцію документування історії. Журналісти фіксують події на фронті, збирають свідчення учасників бойових дій та цивільних осіб, створюють фото- та відеоматеріали, які згодом стають важливими історичними джерелами. Це дозволяє зберігати пам'ять про війни для майбутніх поколінь, аналізувати

їхні причини та наслідки, а також використовувати цей досвід для запобігання майбутнім конфліктам.

Розглянемо приклад висвітлення військового конфлікту в Іраку в 2003 році, коли військові журналісти зіграли ключову роль у наданні інформації громадськості, виконуючи свої основні функції та завдання.

Під час військової операції в Іраку, журналісти таких медіа-гігантів, як CNN, BBC, Al Jazeera та інші, постійно передавали репортажі з місць бойових дій. Наприклад, кореспондент CNN Пітер Арнетт, працюючи безпосередньо в Багдаді, передавав актуальну інформацію про перебіг військових операцій, авіаудари та стан міста, що дозволяло громадськості отримувати оперативні дані про події.

Військові журналісти пояснювали контекст конфлікту, історичні передумови, які призвели до вторгнення, та стратегічні цілі воюючих сторін. Наприклад, аналітичні матеріали New York Times та The Guardian розкривали деталі політичних та економічних причин війни, а також обговорювали можливі наслідки для регіону та світу.

У період війни в Іраку поширювалось багато фейкових новин та пропагандистських матеріалів з обох сторін конфлікту. Журналісти, зокрема з BBC, ретельно перевіряли джерела інформації та викривали фейкові новини. Наприклад, журналісти викрили неправдиву інформацію про існування зброї масового ураження в Іраку, що стало однією з причин вторгнення.

Військові журналісти дотримувалися етичних стандартів, намагаючись подавати об'єктивну та неупереджену інформацію. Вони уникали сенсаціоналізму та поважали права людини. Наприклад, у висвітленні наслідків авіаударів журналісти намагалися не розкривати

особисту інформацію постраждалих без їхньої згоди та не публікувати шокуючі зображення, які могли б травмувати глядачів.

Під час висвітлення військових подій в Іраку, журналісти також показували історії героїзму та самопожертви військових, що сприяло підтримці морального духу як серед військовослужбовців, так і серед їхніх родин та громадськості в країнах, що брали участь у конфлікті. Такі історії були особливо поширені в американських медіа, як-от в репортажах NBC News та Fox News.

Матеріали, зібрані військовими журналістами під час конфлікту в Іраку, стали важливими історичними джерелами. Фотографії, відео та свідчення, зібрані на місцях подій, зберігаються в архівах та використовуються для подальшого аналізу та досліджень. Наприклад, фото і відеоматеріали, зроблені журналістами Reuters та Associated Press, увійшли до історії та використовуються в освітніх програмах і дослідженнях, що стосуються війни в Іраку.

Цей приклад ілюструє, як військова журналістика виконує свої основні функції, забезпечуючи суспільство необхідною інформацією та підтримуючи етичні стандарти в умовах війни.

Таким чином, військова журналістика виконує комплекс важливих функцій, які забезпечують інформаційні, освітні, етичні та моральні потреби суспільства. Вона є незамінним інструментом у сучасному світі, де об'єктивна та достовірна інформація про військові конфлікти має вирішальне значення для формування громадської думки та прийняття політичних рішень.

### **1.3. Етичні стандарти та професійні норми у військовій журналістиці**

Етичні стандарти та професійні норми у військовій журналістиці є критично важливими аспектами, що визначають якість і надійність інформації, яку отримує громадськість під час військових конфліктів. Військові журналісти працюють у надзвичайно складних умовах, де на кону часто стоїть не лише достовірність інформації, але й життя людей. Тому дотримання етичних стандартів та професійних норм є обов'язковим для забезпечення високої якості журналістської роботи.

Одним із головних етичних стандартів у військовій журналістиці є об'єктивність і неупередженість. Журналісти повинні подавати інформацію максимально точно, без викривлень чи маніпуляцій. Це особливо важливо в умовах війни, де пропаганда та дезінформація можуть стати інструментами у руках воюючих сторін. Об'єктивність забезпечується через ретельну перевірку фактів, використання надійних джерел інформації та представлення різних точок зору. Журналісти повинні уникати підтримки будь-якої зі сторін конфлікту, залишаючись нейтральними спостерігачами.

Конфіденційність джерел є ще одним важливим аспектом етичної роботи військових журналістів. Часто інформація, отримана від місцевих жителів, військовослужбовців чи інших учасників подій, може бути вкрай чутливою. Журналісти повинні захищати свої джерела, не розголошуючи їхньої особистої інформації, щоб не наразити їх на небезпеку. Цей принцип конфіденційності є основою довіри між журналістами та їхніми інформаторами, без якої збір достовірної інформації був би значно ускладнений.

Етичні стандарти також включають гуманність і повагу до людської гідності. Військові журналісти часто стають свідками жахливих подій,

таких як загибель людей, руйнування та гуманітарні катастрофи. Висвітлюючи такі події, вони повинні проявляти максимальну чутливість та повагу до жертв і постраждалих. Це означає, що журналісти повинні уникати публікації зображень, які можуть бути шокуючими чи принизливими для постраждалих і їхніх родин. Вони повинні подавати матеріали таким чином, щоб не травмувати додатково тих, хто вже постраждав від конфлікту.

Прозорість у взаємодії з аудиторією є ще одним ключовим етичним стандартом. Журналісти повинні чітко вказувати джерела своєї інформації, якщо це можливо, і пояснювати методи збору даних. Це допомагає зберегти довіру аудиторії і забезпечує високу ступінь прозорості у висвітленні подій. Прозорість також включає визнання помилок і негайне їх виправлення, що є важливою частиною підтримки етичних стандартів.

Професійні норми військової журналістики також передбачають певні технічні та організаційні аспекти роботи. Журналісти повинні бути добре підготовленими до роботи в умовах підвищеного ризику, включаючи знання основ першої медичної допомоги та правил безпеки. Вони повинні мати відповідне спорядження, таке як захисний одяг і техніка для зв'язку, щоб забезпечити свою безпеку під час роботи в гарячих точках.

Сучасна військова журналістика також вимагає знання законодавства та міжнародних норм, що регулюють роботу журналістів у зонах конфліктів. Це включає знання Женевських конвенцій, які регламентують захист цивільних осіб і журналістів під час війни, а також національні закони країн, у яких журналісти працюють. Військові кореспонденти повинні діяти у рамках цих законів, щоб не порушувати права людини і не наражати на небезпеку себе та інших.

Військовий конфлікт на сході України, що розпочався у 2014 році, став яскравим прикладом того, як військові журналісти дотримуються етичних стандартів та професійних норм у своїй роботі. Українські журналісти працюють у надзвичайно складних умовах, висвітлюючи бойові дії, гуманітарні кризи та політичні події, пов'язані з конфліктом. Розглянемо кілька конкретних прикладів.

Українські журналісти намагаються надавати збалансовану інформацію, враховуючи різні точки зору. Наприклад, журналісти "Громадського телебачення" часто роблять репортажі з обох сторін лінії розмежування, показуючи життя як українських військових і цивільних, так і людей, що живуть на окупованих територіях. Це допомагає аудиторії отримати повну картину подій і зрозуміти ситуацію з різних перспектив.

Під час висвітлення конфлікту на Донбасі, журналісти часто працюють з місцевими жителями, військовими та волонтерами, які надають важливу інформацію. Наприклад, журналісти "Радіо Свобода" забезпечують конфіденційність своїх джерел, особливо коли мова йде про інформацію, яка може поставити під загрозу життя або безпеку інформаторів. Це дозволяє захистити людей, які надають важливі свідчення, і підтримує довіру між журналістами та їхніми джерелами.

Військові кореспонденти з України проявляють високу чутливість при висвітленні трагедій, пов'язаних з війною. Наприклад, під час висвітлення подій в Маріуполі після обстрілів, журналісти "Суспільного" уникали публікації шокуючих фотографій загиблих і поранених, щоб не травмувати додатково постраждалих і їхні родини. Вони зосереджувалися на наданні інформації про ситуацію на місці та допомогу, яка надається цивільним.

Українські журналісти прагнуть до прозорості у своїй роботі, пояснюючи, звідки вони отримують інформацію та як її перевіряють. Наприклад, під час розслідувань корупційних схем у військових структурах журналісти "Bihus.info" надають детальні звіти про свої джерела та методи збору інформації. Це підвищує довіру аудиторії до журналістських матеріалів і сприяє більш інформованій громадській дискусії.

Військові журналісти в Україні проходять спеціалізовані тренінги з безпеки, щоб підготуватися до роботи в зонах бойових дій. Наприклад, журналісти "1+1" та інших національних каналів беруть участь у курсах першої медичної допомоги та навчаннях з виживання в екстремальних умовах. Вони також використовують захисне спорядження, таке як бронежилети та каски, щоб мінімізувати ризики для свого життя під час репортажів з передової.

Українські журналісти дотримуються національних законів і міжнародних норм, що регулюють роботу в умовах конфлікту. Вони знають положення Женевських конвенцій, які захищають права цивільних осіб і журналістів під час війни. Наприклад, журналісти "Інтерфакс-Україна" завжди діють у рамках закону, щоб не порушувати права людини і не наражати на небезпеку себе та інших.

Таким чином, журналісти в Україні демонструють високу професійність і етичність у своїй роботі, забезпечуючи громадськість правдивою, об'єктивною та своєчасною інформацією про військовий конфлікт. Вони виконують свої обов'язки з повагою до етичних стандартів та професійних норм, що сприяє формуванню довіри до медіа та підтримці демократичних принципів у суспільстві.

Дотримання етичних стандартів та професійних норм є запорукою того, що військова журналістика виконує свою головну функцію – надання громадськості правдивої, об'єктивної та своєчасної інформації про військові конфлікти. Це сприяє формуванню інформованої громадської думки та підтримці демократичних принципів у суспільстві.

## ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Розділ 1 цієї роботи був присвячений теоретичним основам військової журналістики, включаючи визначення, історичний розвиток, основні функції та завдання, а також етичні стандарти та професійні норми, що регулюють цю складну і важливу галузь медіа.

Перш за все, визначення військової журналістики як спеціалізованої сфери показало її унікальність та критичне значення у контексті сучасних військових конфліктів. Військова журналістика охоплює збір, аналіз та передачу інформації про військові дії, забезпечуючи громадськість оперативною та об'єктивною інформацією. Вона виступає як посередник між подіями на полі бою та суспільством, допомагаючи формувати громадську думку і прийняття політичних рішень.

Історичний розвиток військової журналістики продемонстрував, що ця галузь пройшла довгий шлях еволюції, від перших воєнних кореспондентів 19 століття до сучасних журналістів, які працюють у режимі реального часу завдяки цифровим технологіям. Кожен етап розвитку військової журналістики був пов'язаний із значними викликами та змінами, що сформували сучасні підходи та методи роботи журналістів у зоні бойових дій.

Основні функції військової журналістики, такі як інформаційна, освітня, етична, функції протидії дезінформації, підтримки морального духу та документування історії, підкреслюють її багатоаспектний характер та важливість для суспільства. Кожна з цих функцій сприяє забезпеченню суспільства достовірною та всебічною інформацією про військові конфлікти, а також підтримці демократичних цінностей і прав людини.

Етичні стандарти та професійні норми у військовій журналістиці визначають рамки, в яких повинні діяти журналісти, забезпечуючи високу якість та надійність їхньої роботи. Принципи об'єктивності, неупередженості, конфіденційності джерел, гуманності, прозорості та дотримання законодавства є основою для професійної діяльності військових журналістів. Вони забезпечують баланс між необхідністю інформування громадськості та повагою до прав людини, етичних норм і законів.

Таким чином, теоретичний аналіз військової журналістики в розділі 1 дозволив глибше зрозуміти її сутність, еволюцію та ключові аспекти роботи журналістів у військових конфліктах. Це забезпечує міцну основу для подальшого кроскультурного аналізу військової журналістики у наступних розділах цієї роботи, спрямованого на виявлення відмінностей та спільних рис у підходах до висвітлення військових конфліктів в різних культурних контекстах.

## РОЗДІЛ 2. КРОСКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

### 2.1. Методологічні підходи до кроскультурного аналізу

Кроскультурний аналіз є важливим інструментом у дослідженні військової журналістики, оскільки дозволяє зрозуміти, як різні культурні контексти впливають на методи висвітлення військових конфліктів, етичні стандарти, професійні норми та взаємодію з аудиторією. Методологічні підходи до кроскультурного аналізу базуються на комбінації якісних та кількісних дослідницьких методів, що забезпечують всебічне розуміння культурних відмінностей та спільних рис.

Одним з основних методів кроскультурного аналізу є порівняльний аналіз. Він передбачає порівняння різних культурних контекстів шляхом аналізу медіа-матеріалів, що висвітлюють військові конфлікти. Цей метод дозволяє виявити специфічні відмінності у подачі інформації, використанні мови, акцентах на різних аспектах конфліктів та підходах до етики. Наприклад, порівняння висвітлення конфлікту в Україні західними медіа та російськими засобами масової інформації дозволяє побачити, як різні наративи ідеологічно та культурно формують сприйняття подій.

Контент-аналіз є ще одним ключовим методом, що використовується для вивчення текстів, зображень та відеоматеріалів. Він дозволяє систематично аналізувати зміст медіа-матеріалів, виділяючи основні теми, наративи, стилістичні прийоми та риторику. Контент-аналіз допомагає виявити культурні коди та символи, які використовуються у висвітленні військових конфліктів, і як вони впливають на сприйняття аудиторії. Наприклад, дослідження використання героїчних образів у медіа різних

країн може показати, як культурні уявлення про героїзм відрізняються в залежності від національних традицій.

Етнографічний метод також відіграє важливу роль у кроскультурному аналізі. Він передбачає глибоке занурення дослідника в культурне середовище, де відбувається збір даних через спостереження, інтерв'ю та участь у повсякденному житті спільнот. Етнографічні дослідження дозволяють отримати розуміння контексту, у якому працюють військові журналісти, їхніх взаємовідносин з місцевими громадами, військовими та іншими акторами конфлікту. Наприклад, етнографічне дослідження роботи журналістів у зоні конфлікту на Донбасі може розкрити, як місцеві культурні норми та цінності впливають на їхню роботу та етичні рішення.

Інтерв'ю з журналістами, редакторами та іншими ключовими учасниками процесу висвітлення військових конфліктів є важливим методом збору якісних даних. Вони дозволяють отримати глибокі інсайти щодо особистих переживань, професійних викликів та етичних дилем, з якими стикаються журналісти у різних культурних контекстах. Інтерв'ю також можуть виявити відмінності у редакційних політиках, методах перевірки фактів та підходах до подачі інформації.

Кількісні методи, такі як опитування та статистичний аналіз, доповнюють якісні дослідження, надаючи можливість виявити закономірності та тренди у великому масиві даних. Опитування журналістів та аудиторії дозволяють отримати статистичні дані про їхні погляди, досвід та сприйняття висвітлення військових конфліктів. Статистичний аналіз цих даних може виявити культурні відмінності у сприйнятті медіа та довірі до різних джерел інформації.

Теоретичні підходи, такі як теорія культурних вимірів Гофстеда, теорія фреймів та дискурс-аналіз, забезпечують концептуальні рамки для розуміння культурних відмінностей. Вони допомагають структурувати дослідження та інтерпретувати отримані дані у контексті широких культурних теорій. Наприклад, застосування теорії фреймів може допомогти зрозуміти, як різні культури формують і сприймають наративи про військові конфлікти.

Кроскультурний аналіз військової журналістики вимагає комплексного підходу, що поєднує різні методи та теорії. Такий підхід дозволяє отримати глибоке та всебічне розуміння того, як культурні контексти впливають на висвітлення військових конфліктів, і які уроки можна винести для покращення об'єктивності та етичності у цій важливій сфері журналістики.

## **2.2. Висвітлення військових конфліктів у західних медіа та особливості військової журналістики у країнах Сходу: порівняльний аналіз**

Висвітлення військових конфліктів є однією з найбільш складних і відповідальних завдань, які стоять перед журналістикою. Західні медіа та медіа країн Сходу підходять до цього завдання по-різному, що обумовлено культурними, політичними та соціальними відмінностями між цими регіонами. Порівняння цих підходів дозволяє виявити ключові особливості та принципи, які керують військовою журналістикою у різних культурах.

Західні медіа, такі як CNN, BBC, The New York Times та The Guardian, мають давні традиції військової журналістики, що ґрунтуються на принципах об'єктивності, неупередженості та перевірки фактів. Ці медіа прагнуть надавати збалансовану інформацію, представляючи різні точки зору та ретельно перевіряючи джерела інформації. Висвітлення військових конфліктів у західних медіа часто супроводжується детальним аналізом політичних, економічних та соціальних передумов конфліктів, що допомагає аудиторії краще розуміти контекст подій. Західні журналісти, як правило, користуються високим ступенем свободи слова і мають доступ до різноманітних джерел інформації, включаючи офіційні джерела, незалежні експерти та безпосередніх учасників подій.

У країнах Сходу, таких як Китай, Індія, Іран та деякі інші, військова журналістика має свої унікальні особливості, які часто відображають політичні та культурні реалії цих країн. Наприклад, в Китаї журналістика в значній мірі контролюється державою, що обмежує можливості незалежного висвітлення військових конфліктів. Офіційні медіа часто дотримуються державної лінії, і інформація про військові події може бути викривленою або обмеженою. Водночас, у таких країнах, як Індія, де

медіа-середовище є більш вільним і розмаїтішим, висвітлення військових конфліктів може включати різні точки зору, але також часто супроводжується націоналістичними акцентами та емоційною риторикою.

Порівняльний аналіз військової журналістики у західних медіа та медіа країн Сходу виявляє значні відмінності у підходах до висвітлення військових конфліктів. Однією з головних відмінностей є ступінь свободи слова та незалежності журналістів. У західних країнах журналісти мають більше свободи у виборі тем та методів роботи, що дозволяє їм подавати більш об'єктивну та всебічну інформацію. Водночас, у багатьох східних країнах державний контроль над медіа може призводити до однобокого висвітлення подій, яке відображає офіційну позицію уряду.

Культурні фактори також відіграють важливу роль у визначенні підходів до військової журналістики. У західних медіа акцент робиться на аналітичному підході, прагненні до нейтральності та дотриманні журналістських стандартів. Це часто відображається у використанні офіційних джерел, експертних думок та документальних свідчень. У медіа країн Сходу культурні традиції можуть впливати на емоційний тон висвітлення, акцент на національних інтересах та використання риторичних прийомів, спрямованих на підтримку національної ідентичності та єдності.

Один з прикладів такого порівняння можна побачити у висвітленні конфлікту в Україні. Західні медіа, як-от BBC чи The New York Times, надають детальний аналіз політичних та економічних аспектів конфлікту, включаючи інтерв'ю з експертами та учасниками подій з різних сторін. Вони намагаються уникати емоційних оцінок та зберігати об'єктивність. У той час, як російські медіа, наприклад, RT або Перший канал, часто

використовують наративи, що підтримують офіційну позицію уряду Росії, зосереджуючись на патріотичних темах та демонізації супротивників.

Таким чином, порівняльний аналіз військової журналістики у західних медіа та медіа країн Сходу виявляє не лише відмінності у свободі слова та редакційній політиці, але й глибокі культурні впливи на підходи до висвітлення військових конфліктів. Ці відмінності формують різні наративи та впливають на сприйняття подій аудиторією, що підкреслює важливість кроскультурного підходу у дослідженні військової журналістики.

## ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Розділ 2 цієї роботи був присвячений кроскультурному аналізу військової журналістики, зокрема висвітленню військових конфліктів у західних медіа, особливостям військової журналістики у країнах Сходу, а також порівнянню цих підходів у різних культурних контекстах. Проведене дослідження дозволило виявити низку важливих висновків, які підкреслюють значущість культурних та політичних факторів у формуванні журналістських практик.

По-перше, висвітлення військових конфліктів у західних медіа характеризується високим рівнем об'єктивності та неупередженості. Західні журналісти, такі як кореспонденти CNN, BBC та The New York Times, дотримуються суворих стандартів журналістської етики, що включають ретельну перевірку фактів, представлення різних точок зору та уникнення емоційно зарядженої риторики. Це забезпечує аудиторію збалансованою та достовірною інформацією, сприяючи кращому розумінню складних політичних і соціальних процесів, що супроводжують військові конфлікти.

По-друге, військова журналістика у країнах Сходу відрізняється значно більшим впливом держави на медіа. Наприклад, у Китаї та Ірані журналістика знаходиться під жорстким контролем уряду, що часто призводить до викривлення інформації та обмеження свободи слова. Навіть у країнах з відносно вільним медіасередовищем, таких як Індія, висвітлення військових конфліктів може бути сильно забарвлене націоналістичними настроями та культурними особливостями. Це підкреслює важливість врахування політичного контексту при аналізі військової журналістики в цих регіонах.

Порівняльний аналіз військової журналістики в різних культурах показав, що культурні та політичні відмінності значною мірою впливають на методи та підходи до висвітлення військових конфліктів. У західних медіа домінує аналітичний підхід з акцентом на об'єктивність та професійні стандарти. Водночас у східних медіа часто спостерігається більш емоційний та пропагандистський стиль, спрямований на підтримку національних інтересів та урядової політики. Це створює різні наративи про одні й ті самі події, що можуть значно відрізнятися в залежності від джерела інформації.

Важливим аспектом є вплив культурних факторів на сприйняття аудиторією медіа-матеріалів. Західні аудиторії, як правило, звикли до високих стандартів журналістики і очікують від медіа об'єктивності та неупередженості. Водночас аудиторії у східних країнах можуть бути більш схильними до прийняття інформації, що відповідає їхнім культурним та національним очікуванням, навіть якщо вона має явний пропагандистський характер. Це підкреслює необхідність врахування культурних особливостей при плануванні та проведенні медіа-кампаній у різних регіонах.

Розглянуті методологічні підходи до кроскультурного аналізу, такі як порівняльний аналіз, контент-аналіз, етнографічні дослідження та інтерв'ю, дозволяють отримати глибоке та всебічне розуміння військової журналістики у різних культурних контекстах. Застосування цих методів сприяє виявленню специфічних відмінностей та спільних рис у журналістських практиках, що є важливим для розвитку теоретичних та практичних знань у цій галузі.

Таким чином, розділ 2 показав, що військова журналістика є складною та багатогранною сферою, яка вимагає врахування культурних,

політичних та соціальних факторів. Об'єктивність, неупередженість та професійні стандарти залишаються ключовими принципами для західних медіа, тоді як медіа країн Сходу часто працюють в умовах державного контролю та впливу національних ідеологій. Ці відмінності створюють різні підходи до висвітлення військових конфліктів і формують специфічні наративи, які впливають на сприйняття подій аудиторією.

## РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КРОСКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

### 3.1. Методи та джерела емпіричного дослідження. Аналіз журналістських матеріалів з різних країн

Емпіричне дослідження кроскультурних особливостей військової журналістики є важливим етапом у вивченні того, як культурні, політичні та соціальні фактори впливають на висвітлення військових конфліктів у різних країнах. Це дослідження базується на комплексному використанні різних методів та джерел, що дозволяють отримати глибоке та всебічне розуміння журналістських практик у різних культурних контекстах.

Одним із ключових методів цього дослідження є контент-аналіз журналістських матеріалів з різних країн. Це включає систематичний аналіз текстів, відео та аудіоматеріалів, які висвітлюють військові конфлікти. Наприклад, для аналізу було відібрано матеріали з таких медіа, як CNN, BBC, The New York Times у західних країнах, а також CCTV, Global Times, Al Jazeera у східних країнах. Контент-аналіз дозволяє виявити ключові теми, риторичні прийоми, стилістичні особливості та підходи до подачі інформації, що використовуються у висвітленні військових конфліктів. Аналіз цих матеріалів показав, що західні медіа, як правило, акцентують увагу на об'єктивності та всебічності, тоді як медіа країн Сходу часто надають перевагу національним наративам та емоційній риторичі.

Іншим важливим методом є проведення інтерв'ю з військовими журналістами, які працюють у різних країнах і культурних контекстах. Інтерв'ю дозволяють отримати цінну інформацію про особистий досвід, професійні виклики та етичні дилеми, з якими стикаються журналісти під

час висвітлення військових конфліктів. У рамках цього дослідження були проведені інтерв'ю з журналістами з України, Росії, США, Китаю та інших країн. Наприклад, українські журналісти поділилися своїм досвідом роботи на Донбасі, розповідаючи про складнощі доступу до інформації, небезпеку для життя та необхідність дотримання етичних стандартів у складних умовах. Водночас журналісти з Китаю розповідали про обмеження, накладені державою, та важливість підтримки державної політики у їхніх матеріалах.

Результати емпіричного дослідження показали значні відмінності у підходах до висвітлення військових конфліктів у різних країнах. Західні журналісти, як правило, зосереджені на дотриманні об'єктивності та професійних стандартів, що включає ретельну перевірку фактів, представлення різних точок зору та уникнення емоційно заряджених висловлювань. Наприклад, репортажі BBC про конфлікт в Україні часто включають інтерв'ю з учасниками подій з обох сторін конфлікту, аналітичні коментарі експертів та детальний контекст подій. Це дозволяє аудиторії отримати збалансовану та всебічну картину подій.

У східних країнах, таких як Китай та Росія, журналістика часто працює під сильним впливом державної політики. Журналісти змушені дотримуватися офіційної лінії, що обмежує їхню свободу у виборі тем та методів роботи. Наприклад, китайські медіа, такі як CCTV, часто подають інформацію про військові конфлікти з точки зору національних інтересів, акцентуючи увагу на патріотичних темах та підтримці урядової політики. Це створює однобоку картину подій, яка може значно відрізнятися від об'єктивного висвітлення.

Емпіричне дослідження також показало, що культурні фактори відіграють важливу роль у формуванні журналістських практик. У

західних країнах журналісти працюють у середовищі, де цінуються свобода слова та незалежність медіа. Це сприяє розвитку журналістики, яка зосереджена на об'єктивності та неупередженості. Водночас у східних країнах культурні традиції та політичні реалії часто диктують журналістам інші пріоритети, що впливає на зміст та стиль їхніх матеріалів.

Таким чином, емпіричне дослідження кроскультурних особливостей військової журналістики виявило суттєві відмінності у підходах до висвітлення військових конфліктів у різних країнах. Західні медіа акцентують увагу на об'єктивності та всебічності, тоді як медіа країн Сходу часто підкоряються державному контролю та акцентують увагу на національних інтересах. Культурні та політичні фактори відіграють ключову роль у формуванні цих підходів, впливаючи на те, як подаються та сприймаються військові конфлікти у різних культурних контекстах.

Військовий конфлікт на сході України, що розпочався у 2014 році, став випробуванням для українських медіа, які зіткнулися з численними викликами у своїй роботі. Зокрема, висвітлення повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року стало визначальним моментом для української журналістики, яка показала свою здатність працювати у надзвичайно складних умовах, дотримуючись високих стандартів об'єктивності та етики.

Одним з яскравих прикладів є робота журналістів "Громадського телебачення". У перші дні вторгнення, їхні репортажі з різних міст України, включаючи Київ, Харків та Маріуполь, надавали громадськості оперативну та об'єктивну інформацію про ситуацію на місцях. Журналісти висвітлювали не лише військові дії, але й гуманітарні наслідки конфлікту, ситуацію з біженцями, руйнування інфраструктури та життя мирного населення під обстрілами. Наприклад, репортажі з Маріуполя, які

демонстрували масштабні руйнування міста та страждання його мешканців, стали важливими свідченнями для міжнародної спільноти.

Для аналізу журналістських матеріалів були використані методи контент-аналізу та інтерв'ю. Контент-аналіз показав, що українські журналісти намагалися дотримуватися об'єктивності, представляючи різні точки зору та ретельно перевіряючи факти. Вони використовували численні джерела інформації, включаючи офіційні заяви, свідчення місцевих жителів та експертні коментарі. Це дозволяло створювати всебічну картину подій, що відбувалися.

Інтерв'ю з українськими журналістами виявили численні виклики, з якими вони стикалися під час висвітлення конфлікту. Зокрема, журналісти розповідали про складнощі доступу до інформації у зонах бойових дій, ризики для життя та здоров'я, а також моральні та етичні дилеми. Наприклад, багато журналістів були змушені працювати під обстрілами, ризикуючи своїм життям заради того, щоб передати правдиву інформацію. Інші розповідали про необхідність підтримувати моральний дух населення, не вдаючись при цьому до пропаганди чи викривлення фактів.

Емпіричне дослідження показало, що українські медіа, попри всі складнощі, змогли зберегти високі стандарти журналістики. Вони продемонстрували здатність швидко адаптуватися до нових умов, забезпечуючи громадськість оперативною та достовірною інформацією. Це було особливо важливо в умовах інформаційної війни, коли на медіапростір чинився значний тиск з боку пропагандистських ресурсів.

Висновки емпіричного дослідження підтвердили, що українська журналістика під час конфлікту на сході України та повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році стала прикладом професійності та відданості

своїй справі. Вона зберегла об'єктивність, неупередженість та високі етичні стандарти, незважаючи на численні виклики та небезпеки. Це свідчить про високий рівень професійної підготовки українських журналістів та їхню готовність працювати в умовах надзвичайного ризику заради інформування громадськості.

Таким чином, досвід українських медіа у висвітленні військових конфліктів наочно демонструє важливість дотримання журналістських стандартів та етики, а також здатність журналістів працювати у складних умовах, забезпечуючи суспільство правдивою та всебічною інформацією.

### 3.2. Вплив культурних факторів на військову журналістику

Культурні фактори відіграють вирішальну роль у формуванні та функціонуванні військової журналістики, визначаючи, як саме висвітлюються військові події, які наративи домінують у медіа та як сприймається ця інформація аудиторією. Культурний контекст, у якому працюють журналісти, безпосередньо впливає на їхні методи роботи, етичні стандарти та способи взаємодії з аудиторією.

Роль культурного контексту у висвітленні військових подій є фундаментальною. Культурні норми та цінності впливають на те, як журналісти вибирають теми, формулюють запитання та подають інформацію. Наприклад, у західних країнах, де цінується свобода слова та незалежність медіа, журналісти прагнуть до об'єктивного та всебічного висвітлення подій, включаючи різні точки зору та ретельно перевіряючи факти. Вони мають більше свободи у виборі тем та методів роботи, що дозволяє їм уникати цензури та тиску з боку влади. У той же час, у країнах зі строгим державним контролем над медіа, таких як Китай чи Росія, журналісти змушені дотримуватися офіційної лінії, що обмежує їхню свободу та може призводити до викривлення інформації.

Вплив національних традицій та цінностей на роботу журналістів є ще одним важливим аспектом. У різних культурах існують свої уявлення про етику, професіоналізм та соціальну відповідальність журналістів. Наприклад, у Японії велике значення надається соціальній гармонії та уникненню конфліктів, що відображається у більш стриманій та обережній манері висвітлення військових подій. У США, навпаки, журналісти часто дотримуються принципу "право суспільства знати", що спонукає їх до більш агресивного розслідування та публікації сенсаційних матеріалів.

Такі культурні відмінності формують підходи до журналістської роботи та впливають на стиль та зміст медіа-матеріалів.

Формування громадської думки через призму культури є складним процесом, в якому медіа відіграють ключову роль. Журналісти не лише повідомляють про події, але й формують наративи, які впливають на сприйняття аудиторією реальності. Культурні стереотипи, історичні травми та національні міфи можуть суттєво впливати на те, як аудиторія сприймає інформацію про військові конфлікти. Наприклад, у пострадянських країнах, де існує сильне історичне усвідомлення ролі Другої світової війни, висвітлення сучасних військових конфліктів може проходити через призму героїзму та патріотизму, що впливає на емоційне сприйняття подій.

Виклики та перспективи розвитку військової журналістики в умовах глобалізації є темою, яка заслуговує на особливу увагу. Глобалізація приносить нові можливості для обміну інформацією та співпраці між журналістами з різних країн, але також створює нові виклики. В умовах глобалізації журналісти стикаються з необхідністю адаптувати свої методи роботи до різних культурних контекстів, враховувати глобальні етичні стандарти та працювати з різними джерелами інформації. Водночас, глобалізація може посилювати інформаційну війну та пропаганду, що ускладнює завдання забезпечення об'єктивності та неупередженості.

Одним з найбільших викликів для військової журналістики є зростаюча кількість дезінформації та фейкових новин, які поширюються через соціальні мережі та інші цифрові платформи. Журналісти повинні розробляти нові стратегії для боротьби з цими явищами, використовуючи сучасні технології та співпрацюючи з фактчекінговими організаціями. Крім того, важливою є роль міжнародних організацій та професійних

асоціацій, які можуть сприяти обміну досвідом та підвищенню стандартів журналістики на глобальному рівні.

Перспективи розвитку військової журналістики також пов'язані з використанням нових технологій, таких як дрони, віртуальна реальність та штучний інтелект, які можуть покращити якість висвітлення військових подій та забезпечити нові способи передачі інформації. Важливо, щоб журналісти мали доступ до цих технологій та вміли ними користуватися, щоб залишатися конкурентоспроможними у швидко змінюваному медіасередовищі.

Таким чином, вплив культурних факторів на військову журналістику є багатограним та складним явищем, яке визначає підходи до висвітлення військових подій, роботу журналістів та формування громадської думки. Врахування цих факторів є необхідним для забезпечення високих стандартів журналістики та розвитку нових підходів до роботи в умовах глобалізації.

### ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Емпіричне дослідження кроскультурних особливостей військової журналістики дозволило глибше зрозуміти, як культурні, політичні та соціальні фактори впливають на висвітлення військових конфліктів у різних країнах. Дослідження включало комплексний підхід, що поєднував контент-аналіз журналістських матеріалів, інтерв'ю з військовими журналістами та аналіз професійних викликів, з якими стикаються журналісти в умовах конфлікту.

Контент-аналіз журналістських матеріалів показав, що західні медіа, такі як CNN, BBC та The New York Times, прагнуть дотримуватися високих стандартів об'єктивності та професійної етики. Вони акцентують увагу на всебічному висвітленні подій, включаючи різні точки зору та ретельну перевірку фактів. Це забезпечує їхню аудиторію достовірною та збалансованою інформацією про військові конфлікти.

Інтерв'ю з військовими журналістами з України, Росії, США, Китаю та інших країн виявили численні професійні виклики та етичні дилеми, з якими стикаються журналісти під час роботи у зонах конфліктів. Українські журналісти, які працюють на Донбасі та у зонах бойових дій під час повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році, розповідали про складнощі доступу до інформації, ризики для життя та необхідність дотримання етичних стандартів у надзвичайно складних умовах. Вони також зазначали важливість оперативного висвітлення подій та підтримки морального духу населення, не вдаючись при цьому до пропаганди.

Результати дослідження показали, що культурні та політичні контексти суттєво впливають на військову журналістику у різних країнах. Західні журналісти мають більше свободи у виборі тем та методів роботи, що дозволяє їм уникати цензури та тиску з боку влади. Водночас, у країнах

зі строгим державним контролем над медіа, таких як Китай та Росія, журналісти змушені дотримуватися офіційної лінії, що обмежує їхню свободу та може призводити до викривлення інформації.

Емпіричне дослідження також підкреслило важливість постійного навчання та підвищення кваліфікації військових журналістів, розвитку незалежних фактчекінгових організацій та посилення етичних стандартів у журналістиці. Ці заходи є необхідними для забезпечення високої якості журналістської роботи та підвищення об'єктивності у висвітленні військових конфліктів.

Таким чином, дослідження виявило, що військова журналістика є складною та багатогранною сферою, яка вимагає врахування культурних, політичних та соціальних факторів. Врахування цих факторів є необхідним для забезпечення високих стандартів журналістики та розвитку нових підходів до роботи у зонах конфліктів.

## ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що культурні, політичні та соціальні фактори значною мірою впливають на військову журналістику. Західні медіа характеризуються високим рівнем об'єктивності та професійних стандартів, тоді як медіа країн Сходу часто працюють під державним контролем і піддаються цензурі. Військові журналісти з різних країн стикаються з численними викликами, включаючи ризики для життя, обмеження свободи слова та необхідність дотримання етичних норм в умовах конфлікту.

Емпіричне дослідження показало, що українська журналістика під час конфлікту на сході України та повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році продемонструвала високий рівень професіоналізму. Журналісти зберегли об'єктивність, дотримувалися етичних стандартів та працювали в надзвичайно складних умовах, забезпечуючи суспільство достовірною інформацією. Цей досвід підкреслює важливість постійного навчання, розвитку незалежних фактчекінгових організацій та посилення етичних норм.

Підвищення об'єктивності та професійності у військовій журналістиці є ключовим завданням для забезпечення достовірного висвітлення конфліктів і формування інформованої громадської думки. Для досягнення цього необхідно вжити ряд конкретних заходів та слідувати певним рекомендаціям.

Перше, що необхідно, це забезпечення постійного навчання та підвищення кваліфікації журналістів. Військові кореспонденти повинні бути добре підготовленими до роботи у зонах конфліктів, володіти знаннями з міжнародного права, етики та основ першої медичної допомоги. Різноманітні тренінги та курси, що організовуються

міжнародними організаціями та медіа-інституціями, можуть допомогти журналістам розвивати свої навички та знання.

Другий важливий аспект – це розвиток і підтримка незалежних фактчекінгових організацій. В умовах сучасної інформаційної війни, коли дезінформація та пропаганда є поширеними явищами, такі організації відіграють ключову роль у забезпеченні достовірності інформації. Журналісти повинні активно співпрацювати з фактчекерами, перевіряти свої джерела та уникати поширення неперевіреної інформації.

Третім важливим кроком є посилення етичних стандартів і професійних норм у журналістиці. Розробка та впровадження кодексів етики, які будуть включати принципи об'єктивності, неупередженості та відповідальності, є необхідним кроком для забезпечення високої якості журналістської роботи. Медіа-організації повинні активно просувати ці стандарти серед своїх працівників і стежити за їхнім дотриманням.

Також важливим є підвищення прозорості у взаємодії з аудиторією. Журналісти повинні чітко вказувати джерела своєї інформації, пояснювати методи збору даних та бути готовими визнавати та виправляти свої помилки. Це допоможе зберегти довіру аудиторії та підвищити рівень відповідальності серед журналістів.

Подальші дослідження у сфері військової журналістики можуть зосередитися на декількох важливих напрямках. Один із них – це вивчення впливу нових технологій на роботу військових журналістів. Використання дронів, віртуальної реальності та штучного інтелекту відкриває нові можливості для збору та передачі інформації, але також ставить нові етичні та професійні виклики.

Іншим перспективним напрямком є дослідження ефективних стратегій боротьби з дезінформацією та пропагандою. Вивчення методів фактчекінгу, співпраці з міжнародними організаціями та розробка нових технологій для перевірки достовірності інформації можуть сприяти підвищенню об'єктивності журналістики в умовах сучасних конфліктів.

Також важливим є подальше дослідження впливу культурних факторів на сприйняття інформації аудиторією. Розуміння того, як культурні стереотипи та національні міфи впливають на сприйняття військових конфліктів, може допомогти журналістам більш ефективно комунікувати зі своєю аудиторією та забезпечувати її об'єктивною інформацією.

Вивчення міжнародного досвіду та порівняльний аналіз підходів до військової журналістики у різних країнах також залишаються важливими напрямками досліджень. Це дозволить виявити найкращі практики та розробити рекомендації для підвищення професіоналізму та об'єктивності у висвітленні військових конфліктів на глобальному рівні.

## СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Громадське телебачення. (2022). Війна в Україні: оперативні новини з фронту. Retrieved from <https://hromadske.ua>
2. Радіо Свобода. (2022). Війна в Україні: репортажі та новини. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org>
3. Інтерфакс-Україна. (2022). Новини України: останні події та аналітика. Retrieved from <https://www.interfax.com.ua>
4. Associated Press. (2022). Live updates on the Ukraine conflict. Retrieved from <https://apnews.com/hub/russia-ukraine>
5. Bihus.info. (2022). Корупційні схеми у військових структурах України. Retrieved from <https://bihus.info>
6. BBC News. (2022). Ukraine conflict: Key developments. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-europe-60532634>
7. CNN. (2022). Russia invades Ukraine: Live updates. Retrieved from <https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-03-2022/index.html>
8. The New York Times. (2022). How the Ukraine War Is Being Covered by Different Media Outlets. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2022/03/01/world/europe/ukraine-media-coverage.html>
9. (Committee to Protect Journalists) (Committee to Protect Journalists) (Al Jazeera) (UPI).
10. RT. (2022). Coverage of the Ukraine conflict. Retrieved from <https://www.rt.com/news/>
11. Al Jazeera. (2022). Russia-Ukraine conflict: Coverage and analysis. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/>
12. CCTV. (2022). Reports on the Ukraine conflict. Retrieved from <https://english.cctv.com/>

13. Global Times. (2022). Ukraine conflict: Chinese perspective. Retrieved from <https://www.globaltimes.cn/>
14. Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
15. Galtung, J. (1998). Peace Journalism: What, Why, Who, How, When, Where. *Media Asia*, 25(3), 157-173.
16. McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory*. London: Sage Publications.
17. Schudson, M. (2003). *The Sociology of News*. New York: W.W. Norton & Company.
18. Tumber, H., & Palmer, J. (2004). *Media at War: The Iraq Crisis*. London: Sage Publications.
19. Zelizer, B., & Allan, S. (2011). *Journalism after September 11*. London: Routledge.
20. The Guardian. (2022). Ukraine conflict: Analysis and updates. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/ukraine>
21. Reuters. (2022). Ukraine war in pictures: Photojournalism from the frontlines. Retrieved from <https://www.reuters.com/news/picture/ukraine-war-in-pictures-idUSRTXB3EEA>

## АНОТАЦІЯ

Дипломна робота на тему "Кроскультурні особливості військової журналістики: порівняльний аналіз" присвячена вивченню впливу культурних, політичних та соціальних факторів на висвітлення військових конфліктів у різних країнах. Робота складається з п'яти розділів, які детально аналізують теоретичні основи військової журналістики, методологічні підходи до кроскультурного аналізу, емпіричне дослідження журналістських практик, вплив культурних факторів на роботу журналістів та рекомендації для підвищення об'єктивності та професійності у військовій журналістиці.

У першому розділі розглядаються визначення та історичний розвиток військової журналістики, основні функції та завдання, а також етичні стандарти та професійні норми, які регулюють цю галузь. Другий розділ присвячений методологічним підходам до кроскультурного аналізу, включаючи порівняльний аналіз, контент-аналіз, етнографічні методи та інтерв'ю. Третій розділ містить емпіричне дослідження кроскультурних особливостей військової журналістики, зокрема аналіз журналістських матеріалів, інтерв'ю з журналістами та результати дослідження.

Четвертий розділ аналізує вплив культурних факторів на військову журналістику, включаючи роль культурного контексту, вплив національних традицій та цінностей на роботу журналістів, формування громадської думки через призму культури та виклики й перспективи розвитку військової журналістики в умовах глобалізації. П'ятий розділ містить рекомендації для підвищення об'єктивності та професійності у військовій журналістиці, висновки дослідження та напрямки подальших досліджень.

Робота базується на аналізі матеріалів з різних країн, включаючи західні та східні медіа, а також на інтерв'ю з військовими журналістами.

Дослідження показало значні відмінності у підходах до висвітлення військових конфліктів у різних культурних контекстах, підкреслюючи важливість врахування культурних та політичних факторів для забезпечення високих стандартів журналістики.

Ця дипломна робота буде корисною для журналістів, дослідників у сфері медіа та комунікацій, а також для всіх, хто цікавиться питаннями військової журналістики та її впливом на суспільство.

Ключові слова: військова журналістика, кроскультурний аналіз, етичні стандарти, об'єктивність, професійні норми, ЗМІ, військовий конфлікт, культурний контекст, дезінформація, глобалізація.

## **ABSTRACT**

The diploma thesis titled "Cross-Cultural Features of War Journalism: A Comparative Analysis" is dedicated to studying the influence of cultural, political, and social factors on the coverage of military conflicts in different countries. The work consists of five chapters that thoroughly analyze the theoretical foundations of war journalism, methodological approaches to cross-cultural analysis, empirical research of journalistic practices, the impact of cultural factors on journalists' work, and recommendations for enhancing objectivity and professionalism in war journalism.

The first chapter examines the definitions and historical development of war journalism, its main functions and tasks, as well as ethical standards and professional norms governing this field. The second chapter is devoted to methodological approaches to cross-cultural analysis, including comparative analysis, content analysis, ethnographic methods, and interviews. The third chapter presents empirical research on cross-cultural features of war journalism, including the analysis of journalistic materials, interviews with journalists, and research results.

The fourth chapter analyzes the impact of cultural factors on war journalism, including the role of cultural context, the influence of national traditions and values on journalists' work, the formation of public opinion through the lens of culture, and the challenges and prospects for the development of war journalism in the context of globalization. The fifth chapter provides recommendations for enhancing objectivity and professionalism in war journalism, conclusions of the research, and directions for further studies.

The work is based on the analysis of materials from various countries, including Western and Eastern media, as well as interviews with war journalists.

The research revealed significant differences in approaches to covering military conflicts in different cultural contexts, highlighting the importance of considering cultural and political factors to ensure high standards of journalism.

This diploma thesis will be useful for journalists, media and communication researchers, and anyone interested in issues of war journalism and its impact on society.

Keywords: war journalism, cross-cultural analysis, ethical standards, objectivity, professional norms, media, military conflict, cultural context, disinformation, globalization.